

Informatienota voor de raad

Datum 6 september 2023

Onderwerp	Beantwoording art. 45 vragen VOLT 'Bescherming van Zwolse studenten tegen onrechtvaardige fraudebeschuldigingen'
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder Paul Guldemon

Informant Joyce Visscher
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 498 2031
Email j.visscher@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

De beantwoording van de art. 45 vragen van de fractie VOLT over de 'Bescherming van Zwolse studenten tegen onrechtvaardige fraudebeschuldigingen'

Datum

14 maart 2023

[Toelichting op het voorstel](#)**Inleiding**

De fractie van VOLT heeft artikel 45 vragen gesteld over de bescherming van Zwolse studenten tegen onterechte fraudebeschuldigingen naar aanleiding van recente bevindingen uit het onderzoek van het Hoger Onderwijs Persbureau, NOS op 3 en Investico. Hieruit blijkt dat studenten met een migratieachtergrond in Nederland onevenredig vaak worden beschuldigd van studiefinancieringsfraude. Wij beantwoorden de vragen als volgt:

1. *Is het college bekend met de recente bevindingen van het onderzoek van het Hoger Onderwijs Persbureau, NOS op 3 en Investico, waaruit blijkt dat studenten met een migratieachtergrond in Nederland onevenredig vaak worden beschuldigd van studiefinancieringsfraude, een situatie die doet denken aan de problemen ondervonden tijdens de toeslagenaffaire?*

Het college van Zwolle is bekend met de bevindingen van het onderzoek naar onevenredige beschuldigingen van studiefinancieringsfraude en heeft onderzocht welke rol we hierin hebben als gemeente, zie ook beantwoording van vraag 5.

2. *Is het college ervan op de hoogte of er vergelijkbare patronen waarneembaar zijn onder studenten in Zwolle, waarbij studenten met een migratieachtergrond disproportioneel worden beschuldigd van fraude met studiefinanciering?*

Er zijn bij het college geen vergelijkbare patronen waargenomen in Zwolle, voor zover bekend bij samenwerkingspartners als het onderwijs.

3. *In het licht van de lovenswaardige inspanningen van de gemeente Zwolle om slachtoffers van de toeslagenaffaire te ondersteunen en om studenten een energietoeslag te verstrekken: kan het college verzekeren dat er adequate ondersteuningsmechanismen beschikbaar zijn voor studenten in Zwolle in het geval dat zij zijn beschuldigd van studiefinancieringsfraude, met bijzondere aandacht voor studenten met een migratieachtergrond?*

Er is landelijk extra onderzoek ingesteld vanuit het ministerie om grondig te kijken of de procedures deugen. "Het kan niet zo zijn dat bij controles bepaalde groeperingen er ten onrechte worden uitgepikt", aldus de minister. Voor Zwolle geldt dat studenten zich kunnen melden bij bestaande loketten binnen het onderwijs, dit zijn toegankelijke meldpunten binnen de omgeving waar zij lessen volgen, waar zij terecht kunnen met vermoeden van misstanden. DUO heeft zelf ook een meldpunt/loket in Zwolle aan de Zuiderzeelaan.

4. *Is het college bereid om met de onderwijsinstellingen in Zwolle en met DUO te overleggen over manieren om de opsporingsmethoden voor fraude en de ondersteuning voor studenten die met deze beschuldigingen te maken krijgen, te verbeteren?*
5. *Overweegt het college om, eventueel samen met andere Nederlandse gemeenten, te pleiten voor een grondige en onafhankelijke evaluatie van het algoritme dat DUO gebruikt om mogelijke fraude op te sporen, gezien de mogelijke negatieve implicaties voor de eerlijkheid en transparantie van het proces?*

Het is in dit geval niet de rol van de gemeente om te onderzoeken met onderwijsinstellingen, andere gemeenten of DUO. Dit wordt landelijk al opgepakt. De persoonsgegevens zullen daarbij ook niet prijsgegeven worden aan een lokale gemeente, waardoor inzicht toch echt vanuit landelijke inspanningen moet komen. We zullen dit onderzoek nauwlettend volgen.

Datum 14 maart 2023

6. *Gezien hoeveel de gemeente Zwolle doet voor het welzijn van haar jonge inwoners: hoe zorgt het gemeentebestuur ervoor dat mogelijke oneerlijke of discriminerende manieren om fraude op te sporen, niet in de weg staan van onze inzet om alle studenten te helpen en een plek te bieden waar iedereen erbij hoort?*

De volgende vervolgstappen zijn aangekondigd door Robbert Dijkgraaf:

- Zo kondigde hij in de reactie op het nieuws aan op de dag van het nieuws in een [Kamerbrief](#) dat DUO zelf het selectieproces van te controleren uitwonende studenten laat doorlichten/evalueren. Daarnaast kondigde hij aan dat ook het controleproces zal worden doorgelicht in een extern, onafhankelijk onderzoek. Los van vervolgstappen noemde hij de berichtgeving een bijzonder verontrustend signaal.
- In een Kamerdebat de dag erna heeft hij tevens aangegeven dat DUO, totdat meer bekend is over de werkwijze, uitsluitend uitwonende studenten zal controleren op grond van een willekeurige steekproef onder uitwonende studenten. Dus niet meer via een selectieproces, maar willekeurig.
- In een Kamerbrief daarna kondigde de minister aan dat naast de twee hiervoor genoemde onderzoeken ook de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is gestart met een onderzoek naar de controles op de uitwonendenbeurs bij DUO. In totaal is er dus sprake van drie onderzoeken. In diezelfde [Kamerbrief](#) valt ook meer te vinden over de inhoud van het onafhankelijke, externe onderzoek en de interne doorlichting.
- In een op dit moment meest recente [Kamerbrief](#) over de uitwonendencontrole, van maandag 24 juli, beschrijft minister Dijkgraaf ook hoe wordt omgegaan met lopende gevallen bij de uitwonendencontrole, zoals gevallen waarin bijvoorbeeld nog een besluit genomen moet worden op basis van een rapportage van het huisbezoek.
- Hij kondigt in deze brief ook aan dat de dienstverlening vanuit DUO nog uitgebreider wordt bij de uitwonendencontrole, zoals het vaker opbellen van studenten die in bezwaar zijn gegaan. In de brief worden meerdere uitbreidingen van de dienstverlening aangekondigd, dit is slechts een voorbeeld.
- Het is op dit moment niet bekend wanneer de onderzoeken klaar zullen zijn.

Wij hebben er vertrouwen in dat met de landelijke vervolgstappen de benodigde verbeteringen worden gerealiseerd. Onderwijsstad Zwolle streeft naar een inclusieve samenleving, waarin iedereen mee kan doen. Dat geldt dus ook voor studenten, ongeacht hun achtergrond. Mede door de toeslagenaffaire is er een groeiende alertheid op (onbedoelde) discriminerende mechanismen en werkwijzen. Zo ook in Zwolle, waar - op verzoek van de raad - onderzoek wordt gedaan naar institutionele discriminatie.

Communicatie

Er is een goede samenwerking met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OC&W), waardoor wij op de hoogte zijn van de uitgezette acties en deze ook delen met onze Zwolse onderwijspartners.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar.

Datum 14 maart 2023

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer